

TEST STRUKTURY ZÁJMŮ (AIST-R) Recenze metody

AUTOR RECENZE: VÍT GABRHEL¹

datum vzniku recenze:	23. 6. 2015
1.1 název nástroje:	Test struktury zájmů
zkrácený název:	AIST-R
1.2 původní název:	Allgemeiner Interessen-Struktur-Test
1.4 autoři původního testu:	Christian Bergmann, Ferdinand Eder
1.3 autoři lokální adaptace:	Antonín Mezera
1.7 lokální distributor:	Hogrefe - Testcentrum, s.r.o.
1.9.1/1.9.2 datum vydání:	2006

Obecné informace o metodě

Test struktury zájmů (dále jen AIST-R) je určen ke zjišťování zájmů klientů, které zase mají sloužit jako podklad pro rozhodování v rámci kariérní volby. Výchozím zdrojem při tvorbě této metody, poprvé vydané v Německu v roce 1992 pod názvem *Allgemeiner Interessen-Struktur-Test* či zkráceně AIST (Hogrefe, 2015), byla teorie osobnostních typů J. Hollanda (1997). K revizi metody došlo nejdříve v roce 1999 (stále pod názvem AIST) a posléze v roce 2005 (AIST-R). Z této poslední revize pak vychází české vydání z roku 2006.

Ovšem zpět k Hollandově teorii (1997). Klíčovou úlohu v ní má předpoklad, že existuje soulad mezi osobnostním založením jednotlivce, do čehož spadají zájmy, hodnoty a motivace, a jeho kariérní volbou. Shoda či kongruence mezi tímto založením jednotlivce a jeho kariérní volbou má zase souviset s pocitem uspokojení či s lepším pracovním výkonem.

Dále je podle Hollanda (1997) možné rozlišit šest osobnostně-pracovních typů, které vytváří akronym RIASEC (Realistic – Investigative – Artistic – Social – Enterprising –

¹ Centrum dopravního výzkumu, v. v. i., Líšeňská 33a, 636 00 Brno

Conventional). Konkrétně jde o typ praktický (**R**, manuální a technické profese), intelektuální (**I**, vědecké a technologické profese), umělecký (**A**, umělecké profese), sociální (**S**, sociální a zdravotní služby, vzdělávání), podnikavý (**E**, obchodní profese) a konformní (**C**, administrativní a obchodní profese). Jednotlivé typy bývají obvykle zobrazovány v šestiúhelníku, kde každé z dimenzí (RIASEC) odpovídá jeden vrchol. Protilehlé vrcholy pak představují nejrozdílnější typy (Mezera, 2005).

Pokud jde o účel metody, patrně nejlépe jej shrnuje následující pasáž z manuálu:

„Revidovaná verze testu je schopna pomoci žákům základních a středních škol při hledání vlastních odpovědí na tři typy životně důležitých otázek, které jim usnadní ve stádiu explorace zvolit vhodnou strategii studijní stejně jako i odborné předprofesní přípravy: 1) Co rád/a dělám? 2) Ve kterých zájmových oblastech jsem schopen dosahovat úspěchu? 3) Jaké zájmy mají přímý vztah k mému budoucímu profesnímu uplatnění?“ (Bergmann, Eder, & Mezera, 2005, s. 1).

Předpoklady použití

Z hlediska technického je předpokladem použití software nainstalovaný v počítačovém rozhraní. Výchozí způsob instalace je skrze CD-ROM. Dle informací vydavatelství je software kompatibilní s operačním systémem Microsoft Windows 7 (32bit), jakož i se staršími verzemi z této série operačních systémů. Potřebný je rovněž dodávaný HW klíč (dle přání zákazníka s konektorem pro paralelní či USB port).

Kromě instalačního CD, HW klíče a manuálu obdrží uživatel testu také sedmistránkový technický návod pro instalaci a správu zakoupeného softwaru.

Požadavky na uživatele testu odpovídají kategorii „A“ vydavatele Hogrefe-Testcentrum. Předpokladem použití je tedy (akreditované) vysokoškolské vzdělání v psychologii, ale rovněž v pedagogice, andragogice, personalistice a příbuzných oborech. V případě, kdy se vzdělání uživatele týká jiného oboru než psychologie, musí před použitím absolvovat zaškolení pro administraci, vyhodnocení a interpretaci metody ve školícím a výcvikovém kurzu. Odkaz k potřebným kurzům ale v tento moment bohužel není funkční.

Metoda je určena především dospívajícím, u nichž není věk dále upřesněn. Podle informací nakladatelství Hogrefe uvedených na webových stránkách metody (<http://www.testcentrum.com/testy/aist-r>) je možné AIST-R použít také u dospělé populace, opět z hlediska věkového bez upřesnění. Ovšem vzhledem k tomu, že u dospělé populace zcela chybí normy, není použití AIST-R u těchto osob představitelné. Více se těmto skutečnostem věnuji níže v části textu věnované normám.

Administrace a skórování

Administrace probíhá výhradně v elektronickém prostředí. V ceně (4 900 Kč) je obsaženo 400 kreditů, přičemž za provedení jednoho testování se odečítá jeden kredit.

Kredity je po jejich vyčerpání možné dokoupit, přičemž jeden kredit stojí 6 Kč. Za každé doplnění kreditů rovněž platí majitel testu manipulační poplatek 100 Kč.

V rámci samotné metody klienti odpovídají na 60 položek, jež se dle instrukcí týkají činností, které lidé obvykle dělají ve svém volném čase či v povolání. Všech šest dimenzí Hollandovy teorie je tak zastoupeno 10 položkami. U každé z nich klienti vybírají jednu z pěti nabízených možností odpovědi na škále likertovského formátu. Číselné hodnoty doplňuje verbální popis: „Velmi mě zajímá, dělám velmi rád“ (5), „Docela mě zajímá“ (4), „Trochu mě zajímá“ (3), „Zajímá mě jen málo“ (2) a „Vůbec mě nezajímá, dělám nerad“ (1).

V každé z šesti dimenzí lze získat hrubý skóre v rozsahu od 10 do 50 bodů. Hrubé skóre je dále možné interpretovat dle 3 standardizovaných ukazatelů. Tím prvním jsou percentily, dalším t-skóre ($M = 50$, $SD = 10$) a „z-skóre“ ($M = 100$, $SD = 10$). Pozornost zde upoutávají jak neobvyklé hodnoty přiřazené k z-skóru (tj. namísto obvyklých parametrů kdy $M = 0$ a $SD = 1$), tak skutečnost, že průměr a směrodatná odchylka jsou označeny řeckými písmeny μ a σ , které běžně slouží pro popis hodnoty populačního průměru a populační směrodatné odchylky. Patrně se ale jedná jen o omyl v zápisu. V metodě samotné bohužel těmto odlišnostem není věnována pozornost.

Kromě výše uvedených skóre jsou interpretační možnosti doplněny hned o několik intervalů spolehlivosti (např. pro percentily škál) nebo kritické difference pro porovnávání dvou škál. Ty zároveň odhalují problematickou míru přesnosti měření (vyjádřenou skrze vnitřní konzistenci) AIST-R, alespoň tedy pro účely individuální diagnostiky. O tom ale více v části věnované reliabilitě. V neposlední řadě je možné výsledek vyjádřit v podobě profilového grafu či hexagonu.

Při interpretaci výsledků jsou klientům přisouzeny 3 dimenze (resp. kódy), v nichž respondent získal nejvíce bodů. Spolu s jejich krátkým popisem se klienti rovněž dozvědí, která povolání lze vzhledem k jejich odpovědím označit za vhodná. Tato souvislost či projevy jednotlivých osobnostních typů v povoláních (ať už jde o spisovatele či o grafického designéra) však není dále rozvedena. Na obecné úrovni interpretace nabízí manuál možnost opřít se o osobnostní charakteristiky, oblíbené činnosti, obvyklé schopnosti či životní hodnoty jednotlivých osobnostních typů. Např. je tak dle manuálu možné konstatovat, že „Realistický“ osobnostní typ se projevuje jako spíše málomluvný; preferuje konkrétní, jasně stanovené a uspořádané činnosti; mezi jeho obvyklé schopnosti patří ty manuální, mechanické či elektrotechnické a mezi životní hodnoty zase peníze, moc a postavení. Zdroj tohoto způsobu interpretace spočívá ve výše uvedené teorii osobnostních typů J. Hollanda (1997).

Normy

AIST-R je dle informací z webových stránek věnovaných metodě (Hogrefe-Testcentrum, 2015) metoda určená pro dospívající a pro dospělou populaci. Manuál i elektronické rozhraní skutečně umožňuje transformaci hrubých skóre na standardizované

u kategorií „chlapců“ a „dívek“. Bohužel ale nemáme žádné informace týkající se souboru, na němž měly být tyto normy vytvořeny. Což z tohoto hlediska činí normy nepoužitelnými. V případě dospělé populace pak metoda vůbec neumožňuje interpretaci výsledků, protože žádné normy pro dospělou populaci neexistují (či přinejmenším nejsou součástí materiálů, které uživatel se zakoupením metody obdrží).

Validita

Rovněž k validitě metody toho není možné říci mnoho. Po pravdě řečeno jsou možnosti omezenější ještě více než v případě norem. Manuál ani softwarové rozhraní neposkytuje žádné informace o užívaných ukazatelích či kritériích ověřujících validitu metody. Nebyla provedena (nebo alespoň prezentována) žádná studie zaměřená na faktorovou strukturu AIST-R v českém prostředí. Nedošlo ke zjištění prediktivní, konvergentní či komplexněji konstruktové validity metody.

Uživatel testu tak může přinejlepším posuzovat míru, do jaké obsah položek reflektuje příslušné konstrukty. A nutno uznat, že i zde se nacházejí sporné body, např. pokud jde o metodologii dotazování. Některé položky se tak třeba ptají na více věcí zároveň („Sbírat věci, třídit a spravovat je.“). Není tak jisté, k čemu (popř. k jaké kombinaci) se respondenti vyjadřují.

Více ale patrně možné není, i kdyby o to měl uživatel testu zájem.

Reliabilita

Část věnovaná reliabilitě metody do jisté míry připomíná tu určenou normám. Dozvíme se sice hodnoty vnitřní konzistence jako ukazatele reliability (a to včetně intervalů spolehlivosti), ovšem nevíme nic o vzorku, na němž byly tyto hodnoty získány. S těmito hodnotami tak následně není možné pracovat.

Dále je nutné poukázat na to, že uvedené hodnoty Cronbachova alfa svědčí pro příliš velkou chybu měření (střední hodnota pro jednotlivé škály sahá od 0,77 po 0,85) v rámci individuální diagnostiky. Kupříkladu v dimenzi „Investigative“ (jíž odpovídá střední hodnota Cronbachova alfa 0,77) se pravý skór vyjádřený v percentilech pohybuje na 95% intervalu spolehlivosti v rozmezí ± 28 percentilů kolem dosažené střední hodnoty.

U jiných dimenzí jsou dosažené hodnoty uspokojivější, nicméně jak je uvedeno v předchozím odstavci, nejvyšší střední hodnota Cronbachova alfa se rovná 0,85. Jedná se tedy o výsledek, který je podle některých psychometriků (např. Helmstadter, cit. dle Urbánek, Denglerová, & Širůček, 2011) vzhledem k přítomné chybě měření neuspokojivý pro potřeby hodnocení individuální naměřené hodnoty.

Shrnutí

Současnou podobu metody lze jen obtížně hodnotit. Důvodem je skutečnost, že chybí informace pro posouzení naprosté většiny klíčových charakteristik psychodiagnostické metody. Nedozevíme se nic o validitě, o stabilitě měření v čase, o standardizačním vzorku. Uvedené míry reliability ve smyslu vnitřní konzistence pak nedosahují dostatečně uspokojivých hodnot pro individuální diagnostické účely. Metoda tedy nemůže být použita jako standardizovaný psychodiagnostický nástroj. V současném stavu je jediné myslitelné využití to pro výzkumné účely.

A přestože je teoretickému zázemí AIST-R věnována značná pozornost (tvoří přibližně dvě třetiny celkového rozsahu manuálu, který má celkem 30 stran), i zde lze identifikovat určité nedostatky či bílá místa. Manuál kromě relativně obsáhlého vstupu do teoretického zázemí AIST-R představuje rovněž interpretační model NemaCode, který má procesu interpretace dodávat novou dynamiku a větší srozumitelnost či vzbudit zájem klienta o proces karierního vývoje (Mezera et al., 2005). Bohužel není řečeno, nakolik se tento systém promítá do systému interpretace v rámci AIST-R, resp. zda neslouží spíše pro zpestření či doplnění informací.

Zároveň je nutné dodat, že Hollandova teorie není jednohlasně přijímána, což metoda nereflektuje. Někteří výzkumníci (Spokane, Meir, & Catalano, 2000) např. poukazují na skutečnost, že kongruence mezi pracovním prostředím a osobností sice souvisí s uspokojením z práce a s úspěchem, nicméně síla tohoto vztahu je slabá. A zároveň na základě existujícího výzkumu není možná kauzální interpretace tohoto vztahu, tedy že kongruence vede k pracovní spokojenosti a k úspěchu (Young, Tokar, & Subich, 1998). V neposlední řadě sám Holland přiznává, že jeho teorie ve své orientaci na jednotlivce pomíjí strukturální prvky typu vzdělávací instituce či pracovní trh (Holland, 1997). Navzdory jejich neoddiskutovatelnému vlivu na učiněné karierní volby. Stačí zde poukázat např. na vzdělanostní či profesní reprodukci společnosti (Katrňák, 2004). Absence kritiky je ale překvapivá i proto, že je v manuálu zmíněn jeden z představitelů postmoderních přístupů v karierním poradenství Vance Peavy, sám velmi kritický k expertním přístupům v karierním poradenství (Peavy, 2013). Tedy k přístupům, k nimž je s většími či s menšími výhradami právě Hollandovu teorii zařadit.

Zdroje

- Arnold, J., & Randall, R. (2010). *Work psychology: Understanding human behaviour in the workplace*. Harlow: Financial Times Prentice Hall.
- Bergmann, Ch., Eder, F. R., & Mezera, A. (2006). *Test struktury zájmů (AIST-R): Orientační metoda pro volbu povolání*. Praha: Hogrefe-Tescentrum s.r.o.
- Hogrefe. (2015). *Allgemeiner Interessen-Struktur-Test mit Umwelt-Struktur-Test (UST-R) – Revision*. Dostupné online 10. 6. 2015 na <http://www.testzentrale.de/programm/allgemeiner-interessen-struktur-test-mit-umwelt-struktur-test-ust-r-revision.html>

- Hogrefe-Testcentrum. (2015). *Test struktury zájmů*. Dostupné online 10. 6. 2015 na <http://www.testcentrum.com/testy/aist-r>
- Holland, J. L. (1997). *Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environment*. Odessa: Psychological Assessment Resources Inc.
- Katrňák, T. (2004). *Odsouzení k manuální práci: Vzdělanostní reprodukce v dělnické rodině*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Mezera, A. (2005). *Hollandova teorie profesního vývoje*. Dostupné online 10. 6. 2015 na http://vychovavzdelavani.cz/download/holland_mezera.pdf
- Peavy, R. V. (2013). *Sociodynamické poradenství. Konstruktivistická perspektiva*. Praha: Dům zahraniční spolupráce pro Centrum Euroguidance. Dostupné online 10. 6. 2015 na <http://www.euroguidance.cz/cz/publikace/sociodynamicke-poradenstvi-konstruktivisticka-perspektiva.html>
- Spokane, A. R., Meir, E., & Catalano, M. (2000). Person-environment congruence and Holland's theory: A review and reconsideration. *Journal of Vocational Behavior*, 57, 137-187. doi:10.1006/jvbe.2000.1771
- Young, G., Tokar, D. M., & Subich, L. M. (1998). Congruence revisited: Do 11 indices differentially predict job satisfaction and is the relation moderated by person and situation variables? *Journal of Vocational Behavior*, 52, 208-223. doi:10.1006/jvbe.1997.1587

Podpořeno z projektu OPVK:

INZA – Inovací bakalářských studijních programů k lepší zaměstnatelnosti,
CZ.1.07/2.2.00/28.0238

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

MODEL RECENZE PODLE EFPA PRO POPIS A HODNOCENÍ PSYCHOLOGICKÝCH TESTŮ *FORMULÁŘ RECENZE TESTU A POZNÁMKY PRO RECENZENTY¹*

Toto je lokální úprava dokumentu pro účely publikace v časopise Testforum.
Originální český překlad je k dispozici na stránkách EFPA
(www.efpa.eu/download/505cd9db4144ecb16174087909c9cd6d).

Původní verzi sestavil a uspořádal Dave Bartram
Doplňili a revidovali Patricia Lindley, Dave Bartram a Natalie Kennedy v dubnu 2004²
Současná verze 3.42: květen 2005
Český překlad: Tomáš Urbánek

Od uživatelů tohoto dokumentu a jeho obsahu žádá EFPA, aby uznali tento zdroj prostřednictvím následujícího textu:

“Kritéria pro recenzi testu podle EFPA do značné míry vychází z formy a obsahu kritérií pro recenzi testů Britské psychologické společnosti (BPS) a kritérií vytvořených Komisí pro testové záležitosti (COTAN) Holandské asociace psychologů (NIP). Dave Bartram a Patricia Lindley původně vyvinuli kritéria BPS a recenzní procedury pro UK Employment Service a později rozšířili jejich používání pro celou BPS. Arne Evers připravil k vydání nizozemský systém posuzování kvality testů.

EFPA je vděčná BPS a NIP za svolení použít jejich kritéria jako základ pro vytvoření evropského modelu. EFPA je také vděčná Davu Bartramovi, Arnu Eversovi a Patricii Lindley za jejich příspěvek k vývoji tohoto modelu. Veškerá intelektuální vlastnická práva původních kritérií podle BPS a NIP jsou nadále uznávána a náleží těmto orgánům.”

¹ Tento dokument byl vytvořen z několika zdrojů, včetně Hodnotícího formuláře pro recenzi testu používaného v BPS (NPAL a Řídící komise pro testové standardy při BPS – Steering Committee on Test Standards), Španělského dotazníku pro hodnocení psychometrických testů (Španělská psychologická asociace) a Systému pro posuzování kvality testu (Komise pro testování Holandské asociace psychologů). Některé části byly adaptovány se svolením z dokumentu: BPS Books Reviews of Level B Assessment Instruments for use in Occupational Assessment, Notes for Reviewers: Version 3.1. December 1998: Copyright © NPAL, 1989, 1993, 1998.

² Současná verze je spojením dvou oddělených dokumentů (Formuláře recenze a Poznámek pro recenzenty). Obsah byl navíc uspořádán a doplněn na základě jeho používání recenzenty online testů v BPS.

.....
Část 1:

Popis nástroje: Obecné informace a klasifikace
.....

EFPA 3.2 reference

	Recenzent 1:	Mgr. Vít Gabrhel
	Recenzent 2:	
	Konzultující editor:	Mgr. Hynek Cígler
	Vedoucí editor:	Mgr. Hynek Cígler
	Vedoucí editor aktualizace: (pouze v případě aktualizací)	
	Editor aktualizace: (pouze v případě aktualizací)	
	Datum vzniku této recenze:	23. 6. 2015
1.1	Název nástroje (lokální verze):	Test struktury zájmů
	Zkrácená verze názvu testu:	AIST-R
1.2	Původní název testu (pokud je lokální verze adaptací):	Allgemeiner Interessen-Struktur-Test
1.4	Autoři původního testu:	Christian Bergmann, Ferdinand Eder
1.3	Autoři lokální adaptace:	Antonín Mezera
1.7	Lokální distributor/vydavatel testu:	Hogrefe – Testcentrum, s.r.o.
1.8	Vydavatel původní verze testu (pokud je jiný než současný distributor/vydavatel):	Hogrefe Verlag Göttingen
1.9.1	Datum vydání současné revize/vydání:	2006
1.9.2	Datum vydání adaptace pro lokální užívání:	2005
1.9.3	Datum vydání původního testu:	1992/1999

Obecný popis nástroje

Test struktury zájmů (dále jen AIST-R) je určen ke zjišťování zájmů klientů, které zase mají sloužit jako podklad pro rozhodování v rámci karierní volby. Výchozím zdrojem při tvorbě této metody, poprvé vydané v Německu v roce 1992 pod názvem *Allgemeiner Interessen-Struktur-Test* či zkráceně AIST (Hogrefe, 2015), byla teorie osobnostních typů J. Hollanda (1997). K revizi metody došlo nejdříve v roce 1999 (stále pod názvem AIST) a posléze v roce 2005 (AIST-R). Z této poslední revize pak vychází české vydání z roku 2006.

Ovšem zpět k Hollandově teorii (1997). Klíčovou úlohu v ní má předpoklad, že existuje soulad mezi osobnostním založením jednotlivce, do čehož spadají zájmy, hodnoty a motivace, a jeho karierní volbou. Shoda či kongruence mezi tímto založením jednotlivce a jeho karierní volbou má zase souviset s pocitem uspokojení či s lepším pracovním výkonem.

Dále je podle Hollanda (1997) možné rozlišit šest osobnostně-pracovních typů, které vytváří akronym RIASEC (Realistic – Investigative – Artistic – Social – Enterprising – Conventional). Konkrétně jde o typ praktický (manuální a technické profese), intelektuální (vědecké a technologické profese), umělecký (umělecké profese), sociální (sociální a zdravotní služby, vzdělávání), podnikavý (obchodní profese) a konformní (administrativní a obchodní profese). Jednotlivé typy bývají obvykle zobrazovány v šestiúhelníku, kde každé z dimenzí (RIASEC) odpovídá jeden vrchol. Protilehlé vrcholy pak představují nejrozdílnější typy (Mezera, 2005).

Pokud jde o účel metody, patrně nejlépe jej shrnuje následující pasáž z manuálu:

„Revidovaná verze testu je schopna pomoci žákům základních a středních škol při hledání vlastních odpovědí na tři typy životně důležitých otázek, které jim usnadní ve stádiu explorační zvolit vhodnou strategii studijní stejně jako i odborné předprofesní přípravy: 1) Co rád/a dělám? 2) Ve kterých zájmových oblastech jsem schopen dosahovat úspěchu? 3) Jaké zájmy mají přímý vztah k mému budoucímu profesnímu uplatnění?“ (Mezera et al., 2005, s. 1).

.....

Část 2:
Klasifikace

.....

1.10.1	Obsahová doména	☐ Školní schopnosti ☐ Všeobecné schopnosti ☐ Verbální schopnosti ☐ Numerické schopnosti ☐ Prostorové schopnosti ☐ Neverbální schopnosti ☐ Rychlost vnímání ☐ Paměť ☐ Manuální zručnost ☐ Osobnost – Rys ☒ Osobnost – Typ ☐ Osobnost – Stav ☐ Kognitivní styly ☐ Motivace ☐ Hodnoty ☒ Zájmy ☐ Přesvědčení ☐ Poruchy a patologie ☐ Skupinové procesy ☐ Rodina ☐ Organizace, její fungování, agregovaná měření, klima atd. ☐ Školní nebo výchovné funkce ☐ Jiné:
1.10.2	Zamýšlená(é) nebo hlavní oblast(i) použití.	☐ Klinická psychologie ☐ Neuropsychologie ☐ Forezní psychologie ☒ Psychologie výchovy a vzdělávání ☒ Psychologie práce a personalistika ☒ Poradenství, doporučení, vedení a volba povolání ☐ Psychologie zdraví, životní styl a životní spokojenost ☐ Sporty a volný čas ☐ Jiné:

1.10.3	Zamýšlený způsob použití (podmínky, za jakých byl nástroj standardizován a validizován)	☐ Nesupervidovaná administrace bez kontroly nad identitou respondenta a bez úplné kontroly nad podmínkami administrace (např. volně přístupný test na internetu, test dostupný ke koupi v knihkupectví). ☐ Kontrolovaný nesupervidovanou administrací. Kontrola nad podmínkami (čas atd.) a určitá kontrola nad identitou uživatele testu (např. testy administrované přes internet, ale pouze známým osobám – přístup omezený heslem). ☒ Supervidovaná a kontrolovaná administrace. Administrace testu pod kontrolou kvalifikovaného administrátora nebo dohlázeitele. ☐ Řízená administrace. Administrace testu prováděná pouze přes určená testovací centra (např. programy hodnocení licencí a certifikace).
1.10.4	Popis populací, pro které je test určen:	Vydavatelství zde uvádí pouze „Věkové rozmezí: adolescenti a dospělá populace“. Bližší informace nejsou k dispozici.
1.10.5	Počet škál a krátký popis proměnné nebo proměnných měřených nástrojem	Test v souladu s teorií J. Hollanda (1997) zachycuje šest osobnostně-pracovních typů, které nesou akronym RIASEC (Realistic – Investigative – Artistic – Social – Enterprising – Conventional). Konkrétně jde o typ praktický (R , manuální a technické profese), intelektuální (I , vědecké a technologické profese), umělecký (A , umělecké profese), sociální (S , sociální a zdravotní služby, vzdělávání), podnikavý (E , obchodní profese) a konformní (C , administrativní a obchodní profese).
1.11	Formát položek	☐ Otevřený ☐ Mnohonásobná volba, alternativy na stejné škále ☐ Bipolární adjektiva ☒ Likertovy ratingy (škály) ☐ Nucená volba, alternativy na smíšených škálách (ipsativní) – vysvětlení viz Poznámky ☐ Mnohonásobná volba, alternativy na smíšených škálách (ipsativní) – vysvětlení viz Poznámky ☐ Sady párů adjektiv (sémantický diferencál), smíšené škály (ipsativní) ☐ Jiné:
1.12	Počet položek testu:	60

1.13	Způsob(y) administrace:	☐ Interaktivní individuální administrace ☐ Supervidovaná skupinová administrace ☒ Počítačová lokálně nainstalovaná aplikace – pod supervizí/dohledem ☐ Počítačová aplikace na webu – pod supervizí/dohledem ☒ Počítačová lokálně nainstalovaná aplikace – bez supervise/testování sebe ☐ Počítačová aplikace na webu – bez supervise/testování sebe ☐ Jiné:
1.14	Způsob odpovídání:	☐ Ústní rozhovor ☐ Papír a tužka ☐ Manuální operace ☒ Na počítači ☐ Jiné:
1.15	Čas potřebný pro administraci nástroje: Čas na přípravu (čas, který zabere administrátorovi připravit a rozložit materiály pro diagnostické sezení). <ul style="list-style-type: none"> • Čas na administraci na sezení: zahrnuje čas potřebný pro dokončení všech položek a odhad času potřebného pro podání instrukcí, projití zácvičných položek a nějaké doplňující komentáře na konci sezení. • Skórování: čas nutný pro získání hrubých skórů. • Analýza: čas strávený prováděním dalších prací s hrubými skóry, aby se z nich odvodily další míry a zformulovala rozumně úplná interpretace (za předpokladu, že znáte nástroj). • Zpětná vazba: čas potřebný k přípravě a poskytnutí zpětné vazby vyšetřované osobě. <p>Připouští se, že čas posledních dvou komponent se může značně lišit – v závislosti na kontextu, ve kterém se nástroj používá. Ale aspoň nějaké údaje a komentáře budou užitečné.</p>	Příprava: neuveдено Administrace: 10–15 minut (dle německé verze, v české není uvedeno) Skórování: neuveдено Analýza: neuveдено Zpětná vazba: neuveдено
1.16	Jsou k dispozici různé formy nástroje?	AIST-R je v českém prostředí dostupný pouze v počítačové podobě, resp. jako lokálně nainstalovaný software. Zkrácené či paralelní verze testu AIST-R neexistují.

.....

Část 3:

Měření a skórování

.....

1.17	Procedura skórování testu:	☒ Počítačové skórování s přímým vstupem odpovědí testovanou osobou ☐ Počítačové skórování s ručním vstupem odpovědí z papírového záznamového archu ☐ Počítačové skórování odpovědí z papírového záznamového archu pomocí jejich načtení pomocí skeneru ☐ Jednoduchý ruční skórovací klíč – nutné pouze kancelářské dovednosti ☐ Komplexní ruční skórování – vyžadující trénink ve skórování nástroje ☐ Služby zpracování dat – např. skórování společností prodávající nástroj ☐ Jiné:
1.18	Skóry:	<p>V každé z šesti dimenzí (resp. kódů) lze získat hrubý skór v rozsahu od 10 do 50 bodů. Hrubé skóry je dále možné interpretovat dle 3 standardizovaných ukazatelů. Tím prvním jsou percentily, dalším t-skóry (M = 50, SD = 10) a „z-skóry“ (M = 100, SD = 10).</p>
1.19	Transformace skóru na standardní skóry:	☒ Normalizovaná – skóry se získají použitím normalizační tabulky ☐ Nenormalizovaná – skóry se získají lineární transformací
1.20	Použité škály	<p>Skóry založené na percentilech</p> ☒ Centily ☐ 5-stupňová klasifikace: centilové rozdělení 10:20:40:20:10 ☐ Decily a další klasifikace založené na stejném počtu percentilů <p>Standardní skóry</p> ☐ z-skóry ☐ IQ deviační kvocienty IQ atd. (např. M=100, SD=15 pro Weschlerův test) ☐ Přijímací testy na VŠ (např. test SAT M=500, SD=100; GRE atp.) ☐ steny, staniny, C skóry ☒ T-skóry (M = 50, SD =10) ☒ Jiné: Tzv. z-skór (M = 100, SD = 10)

.....

Část 4:

Počítačově generované zprávy

.....

Toto je čistě *popisné*. Hodnocení zpráv bude součástí části recenze nazvané Hodnocení.

1.21	Jsou počítačově generované zprávy k dispozici s nástrojem?	☒ Ano ☐ Ne
------	---	--

1.21.0	Název nebo popis zprávy:	
1.21.1	Média: Zprávy mohou sestávat pouze z textu nebo obsahovat text spolu s grafickými nebo tabulkovými zobrazeními skórá (např. stenovými profily). Kde jsou prezentovány text i data, mohou být prezentovány prostě paralelně, nebo mohou být propojeny, takže vztah mezi textovými výroky a skóry je explicitně vyjádřen.	☐ Pouze text ☒ Text a grafika bez vzájemného vztahu ☐ Integrovaný text a grafika
1.21.2	Komplexnost: Některé zprávy jsou velmi jednoduché, např. pouze nahrazují kusem textu stenový skór v popisech jednotlivých škál. Jiné jsou komplexnější, zahrnující části textu, které jsou ve vztahu ke vzorcům nebo konfiguracím skórá škál a které berou v úvahu vliv interakcí škál.	☒ Jednoduchá (Například seznam odstavců podávajících popisy škál) ☐ Střední (Směs jednoduchých popisů a několika popisů konfigurací) ☐ Komplexní (Obsahuje popisy vzorců a konfigurací skórá škál a interakce škál)
1.21.3	Struktura zprávy: Struktura má vztah ke komplexitě.	☐ Založená na škálách (kde je zpráva postavena na jednotlivých škálách) ☐ Založená na faktorech (kde je zpráva zkonstruována na základě faktorů vyššího řádu – jako je “Big Five” pro měření osobnosti). ☒ Založená na konstruktech – kde je zpráva postavena kolem jednoho nebo více sad konstruktů (např. v pracovním prostředí by to mohly být takové jako typy týmů, styly vedení, tolerance vůči stresu atd.), které jsou spojeny s původními skóry škál. ☐ Založená na kritériu, kde se zpráva soustředí na souvislosti s empirickými výstupy (např. tréninkový potenciál, pracovní výkon, absentérství atd.). ☐ Jiná:
1.21.4	Citlivost vůči kontextu Když lidé píšou zprávy, přizpůsobují jazyk, formu a obsah zprávy osobě, která ji bude číst a berou v úvahu účel diagnostiky a kontext, ve kterém probíhá. Zpráva vytvořená pro účely výběru bude odlišná od zprávy pro účely vedení nebo vývoje; zpráva pro manažera ve středním věku se bude lišit od zprávy napsané pro mladou osobu začínající s tréninkovým schématem atd.	☒ Jedna verze pro všechny kontexty ☐ Předdefinované verze pro různé kontexty ☐ Uživatelem definovatelné kontexty a editovatelné zprávy

1.21.5	<p>Klinická-pravděpodobnostní</p> <p>Většina systémů zpráv je založena na klinickém úsudku. To znamená, jeden nebo více lidí, kteří jsou "expertní uživatelé" daného nástroje, napsali části textu. Zprávy tedy budou obsahovat jejich zvláštní interpretace škál. Některé systémy obsahují pravděpodobnostní zprávy, kde jsou tvrzení založena na empirických validizačních studiích spojujících skóry škál např. s mírami pracovního výkonu.</p>	☒ Založena na klinickém úsudku jednoho experta ☐ Založena na empirických/pravděpodobnostních vztazích ☐ Založena na klinických úsudcích skupiny expertů
1.21.6	<p>Modifikovatelnost</p> <p>Výstup zprávy je často fixní. Ale některé systémy vytvoří výstup ve formě souboru, který může uživatel dale zpracovat.</p>	☒ Nemodifikovatelná (pouze fixní tištěný výstup) ☐ Omezené modifikace (omezené na určité oblasti, např. pole biografických dat) ☐ Neomezené modifikace (např. díky přístupu k dokumentu ve Wordu)
1.21.7	<p>Stupeň dokončenosti</p> <p>Příbuzným tématem je míra, do jaké je systém navržen generovat integrovaný text – ve formě zprávy zcela připravené k použití – nebo sadu „poznámek“, komentářů, hypotéz atd. Druhá možnost je mnohem užitečnější, když je text uživateli k dispozici v modifikovatelné formě a může tvořit základ pro vlastní zprávu uživatele. V mnoha případech jsou zprávy navrženy jako prezentace s velmi vysokým standardem, s „publikačním“ vzhledem a kvalitou.</p>	☐ Publikační kvalita ☒ Kvalita pracovní verze
1.21.8	<p>Transparence</p> <p>Systémy se liší svojí otevřeností nebo transparentností vůči uživateli. Otevřený systém je ten, kde je spojení mezi skórem škály a textem jasné a jednoznačné. Taková otevřenost je možná pouze tehdy, když jsou prezentovány jak texty, tak skóry, a spojení mezi nimi explicitně uvedeno. Jiné systémy pracují jako "černé skříňky" a znesnadňují uživateli dát do vztahu skóry škál a text.</p>	☐ Jasné spojení mezi skóry konstruktů a textem ☐ Zatajené spojení mezi konstrukty, skóry a textem ☒ Směs jasných/zatajených spojení mezi konstrukty, skóry a textem
1.21.9	<p>Styl a tón</p> <p>Systémy se také liší v míře, do jaké nabízejí čtenáři zprávy vedení nebo směr. Některé jsou deklarativní „Pan X je velmi plachý a nebude dobrým prodejcem...“. Jiné jsou navrženy tak, aby nabízely hypotézy nebo vznášely otázky: „Na základě jeho skóru na škále Y se pan X zdá být velmi plachým. Pokud je to tak, mohlo by pro něho být obtížné pracovat v prostředí prodeje. Je nutné to v jeho případě dale prozkoumat.“</p>	☐ Direktivní ☐ Hypotetizující ☒ Jiné: Deskriptivní. Výsledkem je krátký popis charakteristik tří dominantních osobnostně-pracovních typů.

1.21.10	Zamýšlení příjemci	☒ Kvalifikovaní uživatelé testu Osoby kompetentní vytvořit vlastní zprávy. ☒ Kvalifikovaní uživatelé systému Osoby, které nejsou kompetentní vytvořit samostatně vlastní zprávy, ale mají trénink potřebný pro používání zpráv generovaných systémem. ☒ Respondenti testu Respondent testu zpravidla nemá žádnou předchozí znalost nástroje ani typu zprávy. ☒ Třetí strany Např. potenciální zaměstnavatel, rodič vedoucí či supervizor apod.
1.22	Nabízejí distributoři službu opravy a/nebo vývoje počítačových zpráv?	☐ Ano ☒ Ne

.....

Část 5:

Nabídka, podmínky a náklady

.....

Tato část definuje, co vydavatel poskytne, komu, za jakých podmínek a za jaké ceny. Definuje podmínky kladené dodavatelem a týkající se toho, kdo smí a kdo nesmí získat materiál nástroje. Pokud jedna z možností neodpovídá podmínkám nabídky, doplňte popis relevantních podmínek.

1.23	Dokumentace poskytovaná distributorem jako součást testového balíku	☒ Uživatelský manuál ☒ Technický (psychometrický) manuál ☐ Doplnkové technické informace a aktualizace (např. lokální normy, lokální validizační studie atd.) ☐ Rozšiřující informace v podobě knih a článků k tématu ☐ Kombinace výše uvedených (uved'te)
1.24	Metody publikace	☐ Papír ☐ PC - Diskety ☒ PC - CD-ROM ☐ Download z internetu ☐ Živý internet (nástroj pracuje v internetovém prohlížeči) ☐ Jiné:
1.25.1	Počáteční náklady. Cena kompletní sady materiálů (všechny manuály a další materiál nutný k aspoň jedné zkušební administraci). Kolik uchazečů lze vyšetřovat pomocí materiálů získaných za počáteční náklady, kde tyto náklady zahrnují materiály pro opakované vyšetření.	Kompletní sada materiálů stojí 4900 Kč. Tato sada přitom obsahuje CD-ROM s příručkou, program pro administraci – vyhodnocení a archivaci výsledků testu – lze použít na WIN 7 32bit verzi a starší verze OS. Soubor rovněž obsahuje 400 kreditů pro opakování vyhodnocení testu.
1.25.2	Opakující se náklady:	Po vyčerpání původních 400 kreditů je možné dokoupit další. Cena jednoho kreditu odpovídá 6 Kč. Je možné objednat doplnění libovolného počtu kreditů. Manipulační poplatek za každé doplnění kreditů je 100 Kč.

1.26.1	Ceny za zprávy generované softwarem nainstalovaným uživatelem:	Viz předchozí dva body (tj. 1.25.1 a 1.25.2)
1.26.2	Ceny za vyhotovení zprávy zaslané prostřednictvím pošty/faxu:	Není k dispozici.
1.26.3	Ceny za vyhotovení zprávy zaslané prostřednictvím internetové služby:	Není k dispozici.
1.27	Ceny za další služby a zpracování dat: opravy nebo vývoj automatických zpráv:	Není k dispozici.
1.28	<p>Kvalifikační požadavky na práci s testem vyžadované dodavatelem testu</p> <p>1.28 se týká kvalifikací uživatele vyžadovaných dodavatelem. V této části, pokud vydavatel stanovil informace o kvalifikaci uživatele, mělo by to být uvedeno pomocí uvedených kategorií. Tam, kde kvalifikační požadavky nejsou jasné, mělo by to být vyjádřeno pomocí "Jiné", <i>ne</i> "Žádné". "Žádné" znamená, že existuje explicitní výrok týkající se toho, že není potřeba kvalifikace.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Žádné ☐ Oprávnění (certifikát) pro specifický test ☐ Oprávnění (certifikát) pro obecné výkonové testy: i. e. míry maximálního výkonu ve schopnostech ☐ Potvrzení v testování obecných schopností a dovedností: míry maximálního výkonu ve vztahu k potenciálu k výkonu ☐ Potvrzení v obecné diagnostice a diagnostice osobnosti: míry typického chování, postojů a preferencí ☒ Jiné: <p style="margin-left: 20px;">Jde o metody kategorie A, které jsou určeny absolventům bakalářského a magisterského stupně akreditovaného studijního oboru psychologie. Používat je mohou také absolventi akreditovaného studijního oboru pedagogika, andragogika, personalistika a dalších příbuzných oborů po zaškolení pro jejich administraci, vyhodnocení a interpretaci ve školicím a výcvikovém kurzu (podrobnosti na stránkách příslušné metody: Hogrefe-Testcentrum, 2015).</p>
1.29	<p>Profesionální kvalifikace vyžadovaná pro používání nástroje</p> <p>1.29 se týká kvalifikací uživatele vyžadovanou dodavatelem. V této části, pokud vydavatel stanovil informace o kvalifikaci uživatele, mělo by to být uvedeno pomocí uvedených kategorií. Kde požadavky na kvalifikaci nejsou jasné, mělo by to být vyjádřeno pomocí "Jiné", <i>ne</i> "Žádné". "Žádné" znamená, že existuje explicitní výrok týkající se toho, že není potřeba kvalifikace.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Žádné ☐ Praktický psycholog s kvalifikací v relevantní aplikační oblasti ☐ Praktický psycholog ☐ Výzkumný psycholog ☐ Nepsychologický akademický výzkumník ☐ Praktik v relevantních příbuzných profesích (terapie, medicína, poradenství, vzdělání, lidské zdroje atd.) ☐ Držitel Certifikátu způsobilosti pro testování v psychologii práce A BPS ☐ Držitel Certifikátu způsobilosti pro testování v oblasti vzdělávacím A BPS ☐ Držitel Certifikátu způsobilosti pro testování v psychologii práce B BPS ☒ Jiné: <p style="margin-left: 20px;">Viz předchozí bod (tedy 1.28)</p>

Část 6:

Hodnocení testových materiálů

Vysvětlení hodnocení

V následujících částech jsou celková posouzení adekvátnosti informací týkajících se validity, reliability a norem zobrazeny automaticky tučně.

Jakýkoli nástroj s jedním nebo více posouzeními 0 nebo 1 týkajícími se atributů považovaných za kritické pro bezpečné používání nástroje, by neměl být považován za nástroj, který splňuje minimální standardy.

Vstup na posuzovacím formuláři	Posouzení podle standardů EFPA	Reprezentace recenze v UK	Vysvětlení
[n/a]	[n/a]	[n/a]	Tento atribut není u tohoto nástroje použitelný
0	[-]	[None]	Není možné posoudit jako ne nebo nedostatek poskytnutých informací
1	[-1]	[*]	Neadekvátní
2		[**]	NYNÍ NEPOUŽÍVÁNO
3	[0]	[***]	Adekvátní nebo přiměřený
4	[1]	[****]	Dobrý
5	[2]	[*****]	Vynikající
		[N.r.i.o.r] * (pouze pro aktualizace)	Položka nebyla v původní recenzi posuzována

V této části má být provedeno více hodnocení různých aspektů nebo atributů dokumentace dodávané s nástrojem (nebo balíkem). Termín „dokumentace“ byl vybrán, aby pokrýval všechny ty materiály dodávané s nástrojem nebo snadno dostupné kvalifikovanému uživateli: např. manual administrátora; technické příručky; brožury s normami; dodatky k manuálu; aktualizace od vydavatelů/dodavatelů atd.

Položky mají být posuzovány n/a nebo 0 až 5 (poloviční rating je přijatelný)

Rating

Kvalita vysvětlení principů, prezentace a kvalita poskytnuté informace: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na ratingích daných pro položky 2.1–2.8)		0
2.1	Celkový rating kvality vysvětlení principů: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů daných pro položky 2.1.1 – 2.1.5)	0
2.1.1	i) Teoretické základy konstruktů:	5
2.1.2	ii) Procedura vývoje testu:	0
2.1.3	iii) Důkladnost analýz položek a model analýzy položek:	0
2.1.4	iv) Vysvětlení obsahové validity:	0
2.1.5	v) Souhrn relevantního výzkumu:	0
2.2	Adekvátnost dokumentace dostupné uživateli (uživatelské a technické manuály, dodatky týkající se norem atd.): (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů daných pro položky 2.2.1 – 2.2.6) <i>Pro část 2.2 jsou stanoveny následující „měřítka“ pro rating „vynikající“ (5). Pozornost je zde zaměřena na kvalitu pokrytí poskytnutého v dokumentaci dostupné kvalifikovaným uživatelům. Všimněte si, že část 2.2 se týká úplnosti a jasnosti dokumentace dostupné uživateli (uživatelské a technické manuály, dodatky k normám atd.) v pojmech pokrytí a vysvětlení. V pojmech kvality nástroje, jak ji dosvědčuje dokumentace, jsou rozpracovány oblasti v této části pod čísly: 2.1, 2.3, 2.9, 2.10 a 2.11.</i>	0
2.2.1	Principy: [viz 2.1] Dobře argumentovaný a jasně prezentovaný popis toho, co má podle návrhu měřit a proč byl zkonstruován tak, jak je.	0

2.2.2	Vývoj: Úplné detaily týkající se zdrojů položek, pilotáže, analýz položek, srovnávacích studií a změn prováděných v průběhu vývojových pokusů.	0
2.2.3	Standardizace: Jasně a detailní informace poskytnuté o velikostech a zdrojích standardizačního souboru a standardizační proceduře.	0
2.2.4	Normy: Jasně a detailní informace poskytnuté o velikostech a zdrojích normalizačních skupin, podmínkách vyšetření atd.	0
2.2.5	Reliabilita: Dobře vysvětlení reliability a široký rozsah měř vnitřní konsistence a retestu spolu s vysvětlením jejich relevance a zobecnitelnosti nástroje vyšetření.	0
2.2.6	Validita: Dobře vysvětlení validity spolu s širokou škálou studií jasně a poctivě popsaných.	0
2.3	Kvalita procedurálních instrukcí poskytnutých uživateli: (Tento celkový rating se získá s použitím posouzení na základě hodnot ratingů daných pro položky 2.3.1 – 2.3.7)	0
2.3.1	Pro administraci testu: Poskytnutá jasná a detailní vysvětlení a procedurální průvodce krok za krokem spolu s dobrými radami týkajícími se otázek uchazečů a problémových situací.	0
2.3.2	Pro skórování testu, normy atd.: Poskytnuté jasně a detailní informace spolu s popsanými kontrolami pro vyhnutí se možným chybám skórování.	0
2.3.3	Pro interpretaci a vytváření zpráv: Detailní doporučení týkající se interpretace různých skóru, chápání normativních měř a zacházení se vztahy mezi různými škálami, s množstvím ilustrativních příkladů a případových studií.	0
2.3.4	Pro poskytnutí zpětné vazby a debriefingu respondentům testu a dalším: Detailní doporučení, jak prezentovat zpětnou vazbu uchazečům.	0
2.3.5	Pro poskytování dobrých praktických témat týkajících se poctivosti a zkreslení: <i>Uvedení detailních informací o studiích sexuálního a etnického zkreslení s relevantními varováními týkajícími se používání a zobecňování validit.</i>	0
2.3.6	Omezení používání: Jasně popisy, kdo by měl a kdo by neměl být vyšetřován spolu s dobře vysvětlenými odůvodněními těchto omezení (např. typy nezpůsobilosti, požadované úrovně gramotnosti atd.).	0
2.3.7	Reference a podpůrné materiály: Detailní odkazy na relevantní podpůrnou akademickou literaturu a křížové odkazy na další příbuzné materiály týkající se diagnostických nástrojů.	0
Kvalita materiálů: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů pro položky 2.4 – 2.8)		0
2.4	Všeobecná kvalita materiálů testu (testové brožury, odpověďové archy, testové objekty, software atd.):	3
2.5	Kvalita lokální adaptace testu (pokud byl test přeložen a adaptován do místního jazyka):	0
2.6	Snadnost, s jakou může respondent testu porozumět úkolu:	5
2.7	Snadnost, s jakou mohou být respondentem testu tvořeny reakce nebo odpovědi:	5
2.8	Kvalita položek:	0
Recenzentovy komentáře týkající se dokumentace: (komentáře principů, designu, vývoje testu a jeho přijatelnosti)		
<p>Manuál obsahuje poměrně rozsáhlé informace o teoretickém pozadí AIST-R. Zároveň je v něm možné nalézt údaje o reliabilitě ve smyslu vnitřní konzistence, transformační tabulky hrubých skóru na standardizované či kritické diference pro porovnání dvou škál. Bohužel však druhá jmenovaná skupina informací není dostatečně popsána. Nevíme tak např. nic o vzorku, v rámci něhož byla hodnota vnitřní konzistence získána. Problémům, které z této skutečnosti vyplývají, se věnuji dále v textu v příslušných oddílech.</p> <p>Kromě manuálu obdrží uživatel testu také sedmistránkový technický návod pro instalaci a správu zakoupeného softwaru.</p>		

.....

Část 7: Hodnocení norem, reliability a validity

.....

Položky mají být posuzovány n/a nebo 0 až 5 (jsou přijatelné poloviční ratingy)

Rating

Hodnocení technických informací – celková adekvátnost: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů daných pro položky 2.9 – 2.11)	0
---	----------

Informace o normách nebo referenční skupině

2.9	Celková adekvátnost:	0
2.9.1	Vhodnost pro lokální použití, ať už pro lokální nebo mezinárodní normy: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Není lokálně relevantní (např. nevhodné zahraniční výběry). 3 Lokální výběr z obecné populace nebo nelokální normy, které lze použít s varováním. 4 Výběry lokální země nebo relevantní mezinárodní výběry s dobrou relevancí pro zamýšlenou aplikaci. 5 Výběry lokální země nebo relevantní mezinárodní výběry vybrané z dobře definovaných výběrů z relevantních aplikačních oblastí.	0
2.9.2	Vhodnost pro zamýšlené aplikace: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Norma nebo normy nejsou adekvátní pro zamýšlené aplikace. 3 Adekvátní normy pro obecnou populaci a/nebo rozmezí normativních tabulek. 4 Dobré rozmezí normativních tabulek. 5 Vynikající rozmezí výběrově relevantních norem vztahujících se k věku a pohlaví, s informacemi o dalších rozdílech v rámci skupin (např. směs etnických skupin).	0
2.9.3	Velikosti výběrů: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Neadekvátní výběry (např. méně než 150). 3 Adekvátní výběry (např. 150-300). 4 Velké výběry (např. 300-1000). 5 Velmi velké výběry (např. 1000+).	0
2.9.4	Procedury použité při výběru souboru: ☒ Žádná informace neposkytnuta ☐ Reprezentativní populaci [sumarizujte kritéria] ☐ Nahodilá ☐ Náhodná	Česká verze manuálu k metodě neobsahuje ohledně použitého výběrového souboru vůbec žádné informace.
2.9.5	Kvalita informací poskytnutých o minoritní/chráněné skupině, rozdílech, vlivech věku, rodu atd.: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Neadekvátní informace. 3 Adekvátní obecné informace s minimální analýzou. 4 Dobré popisy a analýzy skupin a rozdílů 5 Vynikající série analýz a diskuse o relevantních tématech vztahujících se k použití a interpretaci.	0

2.9.6 Komentáře recenzentů k normám: Stručná zpráva o normách a jejich historii, včetně informací o doporučeních učiněných vydavatelem/autorem pro aktualizaci norem obvyklým způsobem.

AIST-R je dle informací z webových stránek věnovaných metodě (Hogrefe-Testcentrum, 2015) metoda určená pro dospívající a pro dospělé populaci. Manuál i elektronické rozhraní skutečně umožňuje transformaci hrubých skóre na standardizované u kategorií „chlapců“ a „dívek“. Bohužel ale nemáme žádné informace týkající se souboru, na němž měly být tyto normy vytvořeny. Což z tohoto hlediska činí normy nepoužitelnými. V případě dospělé populace pak metoda vůbec neumožňuje interpretaci výsledků, protože žádné normy pro dospělé populaci neexistují (či přinejmenším nejsou součástí materiálů, které uživatel se zakoupením metody obdrží).

Validita

2.10	Celková adekvátnost:	0
2.10.1	Konstruktová validita – celková adekvátnost	0
2.10.1.1	<p>Použité plány: <i>(zatrhněte tolik, kolik je jich použitelných)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ☒ Žádná informace nepodána ☐ Korelace s dalšími nástroji a výkonovými kritérii ☐ Vnitroškálový (korelace položky se zbytkem) ☐ Rozdíly mezi skupinami ☐ Matice mnoha rysů a mnoha metod (MTMM) ☐ Explorační faktorová analýza ☐ Konfirmační faktorová analýza ☐ Experimentální plány ☐ Jiné: 	
2.10.1.2	<p>Velikosti výběrů:</p> <p>0 Žádná informace neposkytnuta.</p> <p>1 Jedna neadekvátní studie (např. velikost výběru menší než 100).</p> <p>3 Jedna adekvátní studie (např. velikost výběru 100-200).</p> <p>4 Více než jedna adekvátní nebo velká studie.</p> <p>5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií.</p>	0
2.10.1.3	<p>Procedura výběru souboru: <i>(vyberte jednu)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ☒ Žádná informace neposkytnuta ☐ Reprezentativní vůči populaci [sumarizujte kritéria] ☐ Nahodilá ☐ Náhodná 	
2.10.1.4	<p>Medián a rozsah korelací mezi testem a dalšími podobnými testy:</p> <p>0 Žádná informace neposkytnuta.</p> <p>1 Neadekvátní ($r < 0.55$).</p> <p>3 Adekvátní ($0.55 < r < 0.65$).</p> <p>4 Dobrý ($0.65 < r < 0.75$).</p> <p>5 Vynikající ($r > 0.75$).</p>	0
2.10.1.5	<p>Kvalita nástrojů jako kritérií nebo markerů:</p> <p>0 Žádná informace neposkytnuta.</p> <p>1 Poskytnuta neadekvátní informace.</p> <p>3 Adekvátní kvalita.</p> <p>4 Dobrá kvalita.</p> <p>5 Vynikající kvalita s širokým rozsahem relevantních markerů pro konvergentní a divergentní validizaci.</p>	0
2.10.1.6	<p>Analýzy diferenciálního fungování položek (DIF):</p> <p>[N/A] Nepoužitelné</p> <p>0-5 hodnocení kvality DIF analýzy</p>	0

2.10.2	Validita vztahující se ke kritériu – celková adekvátnost (Tento celkový rating se získá na základě posouzení hodnot ratingů daných v položkách 2.11.1 – 2.10.2.4. Neprůměrujte pouze čísla, abyste získali celkový rating.)	0
2.10.2.1	Popis použitých kritérií a charakteristik populací: (zatrhněte tolik, kolik je použitelných) ☐ Souběžná ☐ Prediktivní ☐ Postdiktivní	
2.10.2.2	Velikosti výběrů: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Jedna neadekvátní studie (např. velikost výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. velikost výběru 100-200). 4 Jedna velká nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií.	0
2.10.2.3	Procedura výběru souboru: ☒ Žádná informace neposkytnuta ☐ Účelná nebo reprezentativní ☐ Nahodilá ☐ Náhodná	
2.10.2.4	Medián a rozsah korelací mezi testem a kritérii: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.2$). 3 Adekvátní (např. $0.2 < r < 0.35$). 4 Dobrý (např. $0.35 < r < 0.50$). 5 Vynikající (např. $r > 0.50$)	0
2.10.3 Komentáře recenzenta týkající se validity:		
<p>Rovněž k validitě metody toho není možné říci mnoho. Po pravdě řečeno jsou možnosti omezenější ještě více než v případě norem. Manuál ani softwarové rozhraní neposkytuje žádné informace o užívaných ukazatelích či kritériích ověřujících validitu metody. Nebyla provedena (nebo alespoň prezentována) žádná studie zaměřená na faktorovou strukturu AIST-R v českém prostředí. Nedošlo ke zjištění prediktivní, konvergentní či komplexněji konstruktové validity metody.</p> <p>Uživatel testu tak může přinejlepším posuzovat míru, do jaké obsah položek reflektuje příslušné konstrukty. A nutno uznat, že i zde se nacházejí sporné body, např. pokud jde o metodologii dotazování. Některé položky se kupř. ptají na více skutečností zároveň („Sbírat věci, třídit a spravovat je.“). Není tak jisté, k čemu (popř. k jaké kombinaci) se respondenti vyjadřují.</p> <p>Více se ale z manuálu metody dozvědět nelze, i kdyby o to měl uživatel testu zájem.</p>		

Reliabilita

2.11	Celková adekvátnost: (Tento celkový rating se získá na základě posouzení hodnot ratingů daných v položkách 2.11.1–2.10.2.4. Neprůměrujte pouze čísla, abyste získali celkový rating.)	0
2.11.1.	Poskytnutá data týkající se reliability: (vyberte jednu možnost) ☒ Uveden pouze jeden koeficient reliability ☐ Uveden pouze jeden odhad standardní chyby měření ☐ Koeficienty reliability pro několik různých skupin ☐ Standardní chyba měření uvedená pro několik různých skupin	
2.11.1	Vnitřní konzistence:	
2.11.1.1	Velikost výběru: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Jedna neadekvátní studie (např. rozsah výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. rozsah výběru 100-200). 4 Jedna rozsáhlá nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií. [N/A] Nepoužitelné.	0
2.11.1.2	Medián koeficientů: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.7$) 3 Adekvátní (např. $r = 0.7$ až 0.79) 4 Dobrý (např. $r = 0.8$ až 0.89) 5 Vynikající (např. $r > 0.9$) [N/A] Nepoužitelné.	4
2.11.2	Testová-retestová stabilita:	
2.11.2.1	Rozsah výběru: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Jedna neadekvátní studie (např. rozsah výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. rozsah výběru 100-200). 4 Jedna rozsáhlá nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií.	0
2.11.2.2	Medián koeficientů: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.6$) 3 Adekvátní (např. $r = 0.6$ až 0.69) 4 Dobrý (např. $r = 0.7$ až 0.79) 5 Vynikající (např. $r > 0.8$)	0
2.11.3	Reliabilita jako ekvivalence:	
2.11.3.1	Rozsah výběru: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Jedna neadekvátní studie (např. rozsah výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. rozsah výběru 100-200). 4 Jedna rozsáhlá nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií. [N/A] Nepoužitelné.	0
2.11.3.2	Medián koeficientů: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.6$) 3 Adekvátní (např. $r = 0.6$ až 0.69) 4 Dobrý (např. $r = 0.7$ až 0.79) 5 Vynikající (např. $r > 0.8$) [N/A] Nepoužitelné	0
2.11.4 Komentáře recenzentů k reliabilitě:		
- Komentujte intervaly spolehlivosti pro koeficienty reliability - Uveďte Spearmanovy-Brownovy ekvivalenty		
Část věnovaná reliabilitě metody do jisté míry připomíná tu určenou normám. Dozvíme se sice hodnoty vnitřní konzistence jako ukazatele reliability (a to včetně intervalů spolehlivosti), ovšem nevíme nic o vzorku, na němž byly tyto hodnoty získány. S těmito hodnotami tak následně není možné pracovat.		

Dále je nutné poukázat na to, že uvedené hodnoty Cronbachovo alfa svědčí pro příliš velkou chybu měření (střední hodnota pro jednotlivé škály sahá od 0,77 po 0,85) v rámci individuální diagnostiky. Kupříkladu v dimenzi „Investigative“ (jíž odpovídá střední hodnota Cronbachovo alfa 0,77) se pravý skór vyjádřený v percentilech pohybuje na 95% intervalu spolehlivosti v rozmezí +- 28 percentilů kolem dosažené střední hodnoty.

U jiných dimenzí jsou dosažené hodnoty uspokojivější, nicméně jak je uvedeno v předchozím odstavci, nejvyšší střední hodnota Cronbachovo alfa se rovná 0,85. Jedná se tedy o výsledek, který je podle některých psychometriků (např. (Helmstadter, cit. dle Urbánek, Denglerová, & Širůček, 2011) vzhledem k přítomné chybě měření neuspokojivý pro potřeby hodnocení individuální naměřené hodnoty.

Část 8: Kvalita počítačově generovaných zpráv:

Položky mají být posuzovány n/a nebo 0 až 5 (poloviční rating je přijatelný)

		Rating
2.12	Celková adekvátnost počítačově generovaných zpráv: (Tento celkový rating se získá na základě posouzení hodnot ratingů daných pro položky 2.12.1–2.12.7. Neprůměrujte pouze hodnoty, abyste získali celkový rating.)	0
2.12.1	Rozsah pokrytí: Na zprávy se dá pohlížet tak, že se liší jak z hlediska šířky, tak z hlediska specifčnosti. Zprávy se take mohou lišit rozsahem osob, pro které jsou vhodné. V některých případech to může být tak, že jsou pro různé skupiny příjemců připraveny oddělené speciálně na míru šité zprávy. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Pokrývá zpráva rozsah atributů měřených nástrojem?</i> • <i>Dělá to tak na úrovni specifčnosti ospravedlnitelné na základě úrovně detailů, které lze získat ze skórů nástroje?</i> • <i>Lze "zrnitost" zprávy (tj. počet různých pásem skóru na škále, které jsou použity k zobrazení do různých částí textu používaných ve zprávě) odůvodnit na základě chyb měření těchto škál?</i> • <i>Používá se zpráva u stejných populace lidí, pro které byl nástroj vytvořen? (Např. skupiny, pro které jsou relevantní normativní skupiny nebo pro které existují relevantní kriteriální data atd.)</i> <p>[5] Vynikající shoda mezi šíří záběru nástroje a zprávy, s úrovní specifčnosti ve zprávě odpovídající úrovni detailů měřených škálami. Dobré využití všech uváděných skórů nástroje.</p>	0
2.12.2	Reliabilita <ul style="list-style-type: none"> • <i>Jak konzistentní jsou zprávy ve své interpretaci podobných sad skórů?</i> • <i>Pokud je obsah zprávy variabilní (např. náhodným výběrem z ekvivalentních částí textu), je to prováděno uspokojivě?</i> • <i>Je interpretace skórů a rozdílů mezi skóry ospravedlnitelná z hlediska chyb měření škál?</i> <p>[5] Vynikající konsistence při interpretaci a přiměřená varování poskytnutá u tvrzení, interpretací a doporučení týkajících se souvisejících chyb měření.</p>	0
2.12.3	Relevance neboli validita Spojení mezi nástrojem a obsahem zprávy může být buď vysvětlena v rámci zprávy nebo dokumentováno odděleně. Kde jsou zprávy založené na klinickém úsudku, by měl být dokumentován process, kterým expert(i) vytvářel(i) obsah a pravidla dávající do vztahu skóry a obsah. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Jak silný je vztah mezi obsahem zprávy a skóry nástroje? Do jaké míry jde zpráva za nebo se rozchází s informacemi poskytovanými skóry nástroje?</i> • <i>Je obsah zprávy v jasném vztahu k charakteristikám měřeným nástrojem?</i> • <i>Poskytuje rozumné závěry o kritériích, ke kterým můžeme očekávat, že budou takové charakteristiky ve vztahu?</i> • <i>Jaké empirické důkazy jsou poskytnuty, které ukazují, že tyto vztahy skutečně existují?</i> <p>Je relevantní uvažovat jak o konstruktové validitě zprávy (tj. míře, do jaké poskytuje interpretaci, která je ve shodě s příslušnými konstrukty) a kriteriální validitě (tj. kde jsou formulovány výroky, které lze davit zpětně do vztahu s empirickými daty).</p> <p>[5] Vynikají vztah mezi škálami a obsahem zprávy spolu s jasnými odůvodněními.</p>	0

2.12.4	<p>Spravedlnost neboli nezávislost na systematickém zkreslení</p> <ul style="list-style-type: none"> Mohl by obsah zprávy a použitý jazyk vytvářet dojem nepatřičnosti pro určité skupiny? Vyjasňuje zpráva jakékoli oblasti možného zkreslení ve výsledcích nástroje? Jsou k dispozici formy v alternativních jazycích? Pokud ano, byly podniknuty adekvátní kroky k zajištění jejich ekvivalence? <p>[5] Vynikající, jasná varování a vysvětlení možného zkreslení, dostupné ve všech relevantních uživatelských jazycích</p>	0
2.12.5	<p>Přijatelnost</p> <p>Ta bude velmi záviset na komplexnosti jazyka použitého ve zprávě, složitosti popisovaných konstruktů a účelu, pro jaký je určena.</p> <ul style="list-style-type: none"> Dá se očekávat, že forma a obsah zprávy budou přijatelné zamýšleným příjemcům? Je zpráva napsána jazykem, který je přiměřený pravděpodobným úrovním počítařské zručnosti a gramotnosti předpokládaného čtenáře? <p>[5] Velmi vysoká přijatelnost, dobře navržená a dobře se hodící předpokládaným příjemcům</p>	5
2.12.6	<p>Praktičnost</p> <p>Otázky praktičnosti take ovlivňují přijatelnost. Hlavní praktická výhoda počítačově generovaných zpráv je ta, že šetří čas osoby, která by jinak musela zprávu vytvořit. Když tato osoba není koncový uživatel, argumenty týkající se praktičnosti mohou být obtížněji formulovatelné.</p> <ul style="list-style-type: none"> Kolik času šetří každá zpráva uživateli? Kolik času zabere čtení a používání každé zprávy? <p>[5] Vynikající z hlediska efektivity a hodnoty.</p>	3
2.12.7	<p>Délka</p> <p>Toto je aspekt praktičnosti a měl by se projevit v tomto ratingu. Konkrétněji poskytuje index poměru kvantity výstupu ku vstupu. Počet škál, na kterých je založen obsah zprávy, je považován za vstup, a počet stránek zprávy (mimo titulních stránek, poznámek týkajících se copyrightu atd.) jsou považovány za výstup.</p> <p><i>Pro výpočet tohoto indexu sečtete počet škál včetně odvozených a kompozitních škál (např. pro osobnostní míry, faktorové škály vyššího řádu, škály pro typy týmů, styly vedení atd. Mohou být odvozeny ze základních škál).</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Vydělte celkový počet stránek počtem škál. Vynásobte tento zlomek 10 a zaokrouhlete výsledek na nejbližší celé číslo. <p>Hodnoty vyšší než 10 obecně pravděpodobně indikují zprávy, které jsou nadměrně dlouhé a přehnaně interpretující</p> <p>Např.: Vývojová zpráva – $8/7 \times 10 = 11.42$.</p>	2

2.12.8 Komentáře recenzentů k počítačově generovaným zprávám:

Celkové hodnocení počítačově generovaných zpráv je problematické.

Některé aspekty, např. vhodnost jazyka zprávy, jsou zcela přijatelné. Respektive je zcela vhodná narativní část zprávy, jelikož výstupy statistického charakteru pochopitelně vyžadují ke smysluplné interpretaci určitou předchozí znalost.

Na druhou stranu ale např. chybí zdůvodnění toho, proč má určitý kód (nebo kombinace kódů) souviset s konkrétním povoláním, které je respondentovi na základě jeho výsledku doporučeno.

Také reliabilita je obtížně hodnotitelná. Vzhledem k tomu, že interpretace každého kódu kopíruje dosažený skóre, konzistence generovaných zpráv se odvíjí od (vnitřní) konzistence jednotlivých škál. Jejich hodnoty jsou přitom zcela adekvátní pro určité úkony (a pro jiné už méně). Souhrnně vzato určitou konzistenci očekávat lze. Pokud by ovšem byl tento směr uvažování mylný (roli by mohl hrát např. algoritmus určitým způsobem ovlivňující výsledné hodnoty, který neberu v potaz), nelze na základě několika osobně provedených průchodů poctivě říci, zda jsou interpretace podobných sad skóre generovány konzistentně.

Limity při hodnocení některých částí, např. rozsahu pokrytí, vychází ze dříve zmíněných limitů. Kvůli nedostatku informací tak není kupř. možné říci, zda se zpráva používá u stejné populace (stejných populací) lidí, pro kterou je nástroj určený. Manuál ani softwarové rozhraní se nijak nevěnují možným zkreslením ve zprávě.

Co se rozsahu týče, výstup je relativně krátký. V narativní části odpovídá jedné straně textu (resp. o něco méně). Jeden odstavec textu popisující charakteristiku daného osobnostně-zájmový typu. K tomu ještě seznam doporučených povolání, která lze ještě třídit (dle potřebné kvalifikace k výkonu povolání). Poskytne tak uživateli textu určitá základní vodítka k psaní zprávy a ušetří čas, při psaní zprávy se ale dle mého soudu nelze omezit jen na tento výstup, protože jde o generický text. A ten by bez dalších informací mohl být pro klienta v konkrétní životní situaci irelevantní. Zůstává proto otázkou, nakolik lze výstup považovat za praktický.

.....

Část 9:

Závěrečné hodnocení:

.....

3.0 Hodnotící zpráva testu:

Tato část by měla obsahovat stručné, jasně obhájené posouzení nástroje/produktu. Mělo by popisovat jeho pro a proti a poskytnout určitá obecná doporučení týkající se toho, jak a kdy by se měl používat – spolu s varováními (kde jsou potřebná) týkajícími se případů, kde by se používat neměl.

Současnou podobu metody lze jen obtížně hodnotit. Důvodem je skutečnost, že chybí informace pro posouzení naprosté většiny klíčových charakteristik psychodiagnostické metody. Nedozevíme se nic o validitě, o stabilitě měření v čase, o standardizačním vzorku. Uvedené míry reliability ve smyslu vnitřní konzistence pak nedosahují dostatečně uspokojivých hodnot pro individuální diagnostické účely. Metoda tedy nemůže být použita jako standardizovaný psychodiagnostický nástroj. V takovémto stavu je jediné myslitelné využití pro výzkumné účely.

A přestože je teoretickému zázemí AIST-R věnována značná pozornost (tvoří přibližně dvě třetiny celkového rozsahu manuálu, který má celkem 30 stran), i zde lze identifikovat určité nedostatky či bílá místa. Manuál kromě relativně obsáhlého vstupu do teoretického zázemí AIST-R představuje rovněž interpretační model NemaCode, který má procesu interpretace dodávat novou dynamiku a větší srozumitelnost či vzbudit zájem klienta o proces karierního vývoje (Mezera et al., 2005). Bohužel není řečeno, nakolik se tento systém promítá do systému interpretace v rámci AIST-R, resp. zda neslouží spíše pro zpestření či doplnění informací.

Zároveň je nutné dodat, že Hollandova teorie není jednohlasně přijímána, což metoda nereflektuje. Někteří výzkumníci (Spokane, Meir, & Catalano, 2000) např. poukazují na skutečnost, že kongruence mezi pracovním prostředím a osobností sice souvisí s uspokojením z práce a s úspěchem, nicméně síla tohoto vztahu je slabá. A zároveň na základě existujícího výzkumu není možná kauzální interpretace tohoto vztahu, tedy že kongruence vede k pracovní spokojenosti a k úspěchu (Young, Tokar, & Subich, 1998). V neposlední řadě sám Holland přiznává, že jeho teorie ve své orientaci na jednotlivce pomíjí strukturální prvky typu vzdělávací instituce či pracovní trh (Holland, 1997). Navzdory jejich neoddiskutovatelnému vlivu na učiněné karierní volby. Stačí zde poukázat např. na vzdělanostní či profesní reprodukci společnosti (Katrňák, 2004). Absence kritiky je ale překvapivá i proto, že je v manuálu zmíněn jeden z představitelů postmoderních přístupů v karierním poradenství Vance Peavy, sám velmi kritický k expertním přístupům v karierním poradenství (Peavy, 2013). Tedy k přístupům, k nimž je s většími či s menšími výhradami právě Hollandovu teorii zařadit.

3.1 Závěry:

Vzhledem k absenci klíčových informací o psychometrických charakteristikách metody je jediné myslitelné použití v rámci výzkumu. Manuál samotný rovněž (mezi jiným) postrádá bližší informace o skórování či o položkách. Uživatel testu si tyto a další informace musí dovozovat z dalších zdrojů. Snadnější dostupnost těchto a dalších relevantních informací by nepochybně přispěla k příznivější uživatelské zkušenosti (ve smyslu user-friendly). Na druhou stranu je potřeba vyzdvihnout relativně podrobný vstup do teoretických východisek AIST-R, tedy do teorie J. Hollanda.

4.0 Doporučení *(vyberte jedno)*

Všechny následující charakteristiky uvedené níže by měly mít ratingy [n/a], [2], [4], [5], pokud by měl být nástroj „doporučen“ pro obecné použití (hodnocení 5 nebo 6):

[2.9] Normy a referenční skupiny
[2.10.1] Konstruktová validita
[2.10.2] Kteriální validita
[2.11] Reliabilita - celková
[2.12] Počítačově generované zprávy

Pokud má kterýkoli z výše uvedených ratingů hodnotu [] nebo [1], nástroj by měl být klasifikován pod doporučením 1, 2, 3 nebo 4, nebo klasifikován pod doporučením 7 "jiné" s adekvátním vysvětlením.

- 1 Pouze výzkumný nástroj. Ne pro užití v praxi.
- 2 Vhodný pouze pro užití expertním uživatelem za pečlivě kontrolovaných podmínek nebo ve velmi omezených aplikačních oblastech
- 3 Vhodný pro použití pod supervizí v aplikační(ch) oblasti(ech) definovaných distributorem, libovolnými uživateli s obecnými kompetencemi pro používání a administraci testů
- 4 Vyžaduje další vývoj. Vhodný pouze pro použití ve výzkumu.
- 5 Vhodný pro používání v aplikační(ch) oblasti(ech) definovaných distributorem, uživateli testů, kteří splňují speciální kvalifikační požadavky distributora
- 6 Vhodný pro sebevyšetření bez supervise v aplikační(ch) oblasti(ech) definovaných distributorem
- 7 Jiné:

5 Odkazy k poznámkám a bibliografie

Arnold, J., & Randall, R. (2010). *Work psychology: Understanding human behaviour in the workplace* (5th ed.). Harlow: Financial Times Prentice Hall.

Bergmann, Ch., Eder, F. R., & Mezera, A. (2006). *Test struktury zájmů (AIST-R): Orientační metoda pro volbu povolání*. Praha: Hogrefe-Tescentrum s.r.o.

Katrňák, T. (2004). *Odsouzení k manuální práci: Vzdělanostní reprodukce v dělnické rodině*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Hogrefe. (2015). *Allgemeiner Interessen-Struktur-Test mit Umwelt-Struktur-Test (UST-R) – Revision*. Dostupné online 10. 6. 2015 na <http://www.testzentrale.de/programm/allgemeiner-interessen-struktur-test-mit-umwelt-struktur-test-ust-r-revision.html>

Hogrefe-Testcentrum. (2015). *Test struktury zájmů*. Dostupné online 10. 6. 2015 na <http://www.testcentrum.com/testy/aist-r>

Holland, J. L. (1997). *Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environment* (3rd ed.). Odessa: Psychological Assessment Resources Inc.

Holland's theory: A review and reconsideration. *Journal of Vocational Behavior*, 57, 137-87. doi:10.1006/jvbe.2000.1771

Mezera, A. (2005). *Hollandova teorie profesního vývoje*. Dostupné online 10. 6. 2015 na http://vychovavzdelavani.cz/download/holland_mezera.pdf

Peavy, R. V. (2013). *Sociodynamické poradenství. Konstruktivistická perspektiva*. Praha: Dům zahraniční spolupráce pro Centrum Euroguidance. Dostupné online 10. 6. 2015 na <http://www.euroguidance.cz/cz/publikace/sociodynamicke-poradenstvi-konstruktivisticka-perspektiva.html>

Spokane, A. R., Meir, E., & Catalano, M. (2000). Person-environment congruence and Holland's theory: A review and reconsideration. *Journal of Vocational Behavior*, 57, 137-87. doi:10.1006/jvbe.2000.1771

Urbánek, T., Denglerová, D., & Širůček, J. (2011). *Psychometrika*. Praha: Portál.

Young, G., Tokar, D. M., & Subich, L. M. (1998). Congruence revisited: Do 11 indices differentially predict job satisfaction and is the relation moderated by person and situation variables? *Journal of Vocational Behavior*, 52, 208-23. doi:10.1006/jvbe.1997.1587

Měřené konstrukty:

Osobnostně-zájemové typy: (R) realistický, (I) investigativní/vědecký, (A) umělecký, (S) sociální, (E) podnikavý a (C) konformní.